

Aan het algemeen bestuur van het Recreatieschap Westfriesland

Bovenkarspel : 10 februari 2021

Onderwerp : Groenfonds Westfriesland
Bijlagennummer : 8

Geachte leden van het algemeen bestuur,

Hierbij ontvangt u de Memo Groenfonds ter kennisname. De aanleiding voor het dagelijks bestuur om deze memo op te laten stellen is een samenkost van factoren. Samengevat komt het erop neer dat de huidige wijze van financieren van de natuur- en recreatieterreinen niet meer aansluit bij de actualiteit. Zowel inwonersgroei als veranderende maatschappij leiden tot een toename van gebruik en vragen om uitbreiding van terreinen en voorzieningen. Het huidige financieringsmodel voorziet alleen in een toename van inkomsten door inwonergroei. Dat is voldoende om de beheerlasten te (blijven) dekken, maar biedt geen ruimte voor investeringen in nieuwe terreinen en voorzieningen.

De memo beschrijft een methode die investeringen in de groene ruimte koppelt aan woningbouwprojecten/-opgaven. Hierin kijken we naar groen zoals er bijvoorbeeld ook naar infrastructuur of andere bovenplanse/-wijkse voorzieningen wordt gekeken.

VVRE

Wij zijn als dagelijks bestuur voornemens om een brief met de strekking van de inhoud van de memo aan de VVRE te richten. Op basis van een advies van de VVRE zal dit vervolgens aan de individuele gemeenten worden voorgelegd. De uiteindelijke besluitvorming ligt bij de individuele gemeenten.

Voorstel:

- De memo ter kennisgeving aan te nemen.

De secretaris,

de voorzitter,

Onderwerp : Groenfonds Westfriesland

Bijlagenummer : 8

Het algemeen bestuur van het Recreatieschap Westfriesland;

Gelezen het voorstel van 10 februari 2021

besluit:

- De memo ter kennisgeving aan te nemen.

Aldus vastgesteld in de vergadering van het algemeen bestuur van het Recreatieschap Westfriesland, gehouden op 17 maart 2021.

De secretaris,
Karel Schoenaker

De voorzitter,
Nico Slagter

MEMO Groenfonds Westfriesland

Datum : 29 januari 2021
Opsteller : Karel Schoenaker

Westfriesland wil een 'Toptienregio' worden staat ambitieus genoemd in het Pact van Westfriesland¹. Maar om dat te bereiken moeten er nog verschillende opgaven worden opgelost en projecten worden uitgevoerd. Ook ligt er een woonakkoord 2020-2025², waarin is gemeld dat er in Westfriesland circa 4.000 woningen bij moeten komen tot 2025, dat zijn er 800-900 per jaar. En ook daarna zal er een vraag naar woningen blijven. Het woonakkoord gaat uit van circa 9.000 extra woningen tot 2040.

Een woningbouwopgave die past bij een toptienregio gaat verder dan alleen de kwantitatieve opgave. Net zo belangrijk (mischien wel belangrijker) is de kwalitatieve opgave. Zaken als mogelijkheden voor recreatie en voldoende groen dat makkelijk en snel te bereiken is, dragen daar aan bij. Corona heeft deze behoefte extra goed zichtbaar gemaakt³. Maar ook werd zichtbaar dat de druk op de terreinen te groot begint te worden. Kwaliteit en veiligheid komen daarmee in het gedrang. En het is niet ondenkbaar dat de maatschappij 'na corona' niet meer zo zal worden als ervoor. De anderhalvemeter-samenleving stelt de toerisme- en recreatiesector voor vraagstukken rondom spreiding van de druk, bereikbaarheid en inrichting. Corona heeft mensen ook andere inzichten gegeven. Zo zal tijd- en plaatsonafhankelijk werken meer en meer de norm worden. Maar ook zal anders naar gezondheid en gezond leven worden gekeken. En tot slot hebben veel mensen hun eigen land, provincie of regio ontdekt als recreatieve bestemming. Dit vraagt om een landschap met een passend aanbod van natuur en recreatie, dat dit op kan vangen.

Meerdere opgaven vragen om integrale benadering

Recreatie is natuurlijk niet de enige landschappelijke opgave die onder druk staat en prioriteit heeft. Voor thema's als biodiversiteit/natuur, energietransitie en klimaatadaptatie geldt dit ook. En ook die opgaven vragen ruimte in het landschap.

Dit alles vraagt om twee veranderingen. De eerste is nóg meer integraal kijken naar de opgaven. Programma's en agenda's moeten nog beter naast elkaar worden gelegd. Uiteraard zal een proces altijd vanuit een bepaalde opgave worden aangevlogen, maar belangrijk daarbij is om integraliteit altijd als een van de uitgangspunten op te nemen. Nu gebeurt het vaak dat het vervullen van een opgave een andere ontwikkeling onmogelijk maakt, of kansen om werk-met-werk te maken worden gemist. Dat gebeurt bewust of onbewust en soms onder dwang van externe factoren als wettelijke kaders.

De tweede verandering die nodig is, is hoe wordt gekeken naar de financiering van natuur en recreatie. Momenteel ligt de verantwoordelijkheid hiervoor alleen bij de gemeenten of provincie. Meestal wordt via een GR een bijdrage per inwoner betaald. Daar moet de GR de begroting mee sluitend maken. Zeker als er ook sprake is van (her)investering in nieuwe of bestaande gebieden, is dat niet of lastig mogelijk. De meerwaarde/opbrengsten vanuit natuur en recreatie zijn moeilijk meetbaar. Het wordt veelal aangegeven als argument of meerwaarde voor het vestigingsklimaat en de leefbaarheid van de regio of als toegevoegde waarde voor het toeristisch product. Het vergroot onze gezondheid en zorgt daarmee voor minder zorgkosten. En ook in het Pact wordt het als bouwsteen voor de toptien-ambitie ingezet. Het is alleen niet mogelijk om die meerwaarde in euro's om te zetten. Daardoor ligt de focus alleen op de kostenkant en gaat de discussie (onterecht) alleen daar over.

Andere kijk op financiering

Het is onmogelijk om alle sectoren die profijt hebben van voldoende kwalitatieve natuur en recreatie hier ook aan te laten bijdragen. Gemeenten (in het geval van Westfriesland) ontvangen natuurlijk wel belastingen via de OZB. En die is hoger als de waarde van onroerend goed toeneemt onder invloed van (positieve) externe factoren. Er zijn ook gemeenten die toeristenbelasting ontvangen. Ook op die inkomsten hebben kwalitatieve natuur en recreatie een positief effect. Maar om daar vanuit middelen terug te laten vloeien naar het beheer en onderhoud van natuur en recreatie is erg lastig.

De woningbouwopgave in de regio biedt wel een kans om de financiering anders te benaderen. En deze is ook legitiem. Feitelijk is het een bovenwijkse opgave. Dat een toename aan woningbouwopgave een afgeleide is van een toename van inwoners is evident. Deze inwoners hebben ook behoefte aan natuur en recreatie. Het is niet mogelijk om deze behoefte tot in den treure in te passen in het bestaande areaal. Dit vraagt dus om uitbreiding. En dat vraagt ten eerste om investeringen in zowel de nieuwe en bestaande terreinen en ten tweede om structurele middelen voor beheer en onderhoud.

Groenfonds Westfriesland

Een mogelijkheid is om bijvoorbeeld een Groenfonds Westfriesland op te richten. Dit fonds kan worden gevuld vanuit de woningbouwopgave. Als aangegeven is dit een logische koppeling en lijkt het legitiem om deze link te leggen. Deze aanpak sluit aan bij de denkrichting van de provincie op dit vlak, zo blijkt uit het eerste concept van de visie Recreatie & Toerisme. Mogelijkerwijs biedt dit kansen voor ondersteuning of samenwerking met de provincie op dit vlak.

Een groenfonds is in principe geen structurele financiering. Maar door hier langdurige regionale afspraken over te maken zal deze gevoed worden zolang er woningbouw plaatsvindt. In de basis zal een groenfonds het beste kunnen worden ingezet voor investeringen met langlopende kapitaallasten en grondaankoop. Zaken als personeelslasten en (dagelijks) beheer en onderhoud dienen via de begroting van het Recreatieschap of een andere beherende partij te lopen. Eventueel kunnen bestaande langlopende kapitaallasten ook worden gedekt vanuit het Groenfonds. Daardoor ontstaat er (structureel) ruimte in de begroting.

Pact

Voor de opgave is een directe relatie te leggen met het Pact. Het kan politiek gezien verstandig zijn om dit onderwerp te agenderen via het Pact, dan wel onderdeel ervan te maken.

Nadere uitwerking

Dit idee zal uiteraard nader uitgewerkt moeten worden. Aandachtspunten daarbij zijn:

- Wie/welke partijen kunnen aanspraak maken op financiering uit het Groenfonds;
- Financiële uitwerking;
- Uitvoeringsprogramma;
- Welke wijze van toerekening van de stortingen in het fonds (voorbeelden zie onder).

	Aantal woningen	Bij een vaste bijdrage van € 1.000 per woning	Bij een bijdrage van 0.5% van de woningprijs
2020 - 2025	4.000	€ 4.000.000	€ 6.000.000
2025 - 2030	3.000	€ 3.000.000	€ 4.500.000
2030 - 2040	2.000	€ 2.000.000	€ 3.000.000
Totaal	9.000	€ 9.000.000	€ 13.500.000
<i>Gemiddeld per jaar</i>	<i>450</i>	<i>€ 450.000</i>	<i>€ 675.000</i>
<i>Gemiddelde prijs nieuwbouwwoning € 300.000 (aanname)</i>			

¹ <https://regiowestfriesland.nl/nl/onze-regio/pact-van-westfriesland>

² https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Bouwen_wonen/Woonbeleid/Regionale_afspraken_Wonen/Woonakkoord_West_Friesland.org

³ <https://recreatieschapwestfriesland.nl/coronadrukke-onderstreept-belang-recreatiemogelijkheden-in-noord-holland/>